

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om måling af skibe.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at de to lovforslag går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til folketingsbeslutning angående et af den internationale arbejdskonference i Genève i 1958 vedtaget udkast til konvention angående søfolks nationale identitetspapirer.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 92 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet handelsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til næringslov.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 22) findes i tidenden sp. 613, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 865).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 8-13 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter inden for detailhandelen.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 23) findes i tidenden sp. 613, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 865).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i bevrerterloven.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 24) findes i tidenden sp. 614, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 865).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om statsautoriserede vejere og målere.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 26) findes i tidenden sp. 614, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 963).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ejendomsmæglere.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 28) findes i tidenden sp. 614, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 963).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om dispachører.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 29) findes i tidenden sp. 614, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 963).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om translatorer og tolke.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 30) findes i tidenden sp. 614, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 963).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Axel Ivan Pedersen: De to udvalg, som har arbejdet med lovforslagene af næringsretlig karakter, både dem, der er til anden behandling i dag, og de to, der endnu ikke er færdigbehandlet, nemlig lovforslaget om statsautoriserede revisorer og lovforslaget om skibsmæglere, har holdt en række møder, lige ved 20, og modtaget en meget lang række skriftlige henvendelser samt et betydeligt antal deputationer.

Disse henvendelser og de problemer, som er opstået under udvalgenes drøftelser, har medført en række spørgsmål til handelsministeren; spørgsmålene er blevet besvaret dels skriftligt, dels mundtligt under samråd. Under hensyn til næringslovgivningens betydning for erhvervslivet har man ment det hensigtsmæssigt at lade en del af dette materiale optrykke i betænkningen. Udvalgene har i deres arbejde støttet sig til de to betænkninger, som næringslovskommis-

sionen efter 11 års arbejde afgav, ligesom man har haft udmærket hjælp i udvalgsarbejdet af ministeriets embedsmænd. Det resultat, man er nået til, afviger heller ikke væsentligt fra det, kommissionen kom frem til, og man opnåede da også i det væsentlige enighed partierne imellem.

Kun på et par enkelte områder har enkelte medlemmer afvigende standpunkter. Således mener fru Gunhild Due, at salg af bøger ved henvendelse privat ikke bør være tilladt, medens hr. Adolph Sørensen ikke kan tilslutte sig ændringsforslaget til næringslovsforslaget om, at næringsbreve i 1970 skal afløses af en anmeldelsespligt. Om dette ændringsforslag, som var stærkt ønsket fra oppositionens side, kan der anføres mange betragtninger, og det er da også sket. En sådan ændring vil nemlig medføre, at en del anden lovgivning skal ændres, fordi den hviler på begrebet næringsbrev. Det gælder således bogføringsloven — for at nævne en enkelt. Det kan derfor ikke nægtes, at man må have nogen sympati for hr. Adolph Sørensens tanke om at stille dette spørgsmål i bero, også under hensyn til de fremtidige markedsf forhold, som måske kan bringe helt nye momenter ind i det næringsretlige system. Jeg går imidlertid ud fra, at handelsministeren vil være helt opmærksom på dette problem som på de øvrige lovgivningsmæssige problemer i den forbindelse, således at de nødvendige ændringer i lovgivningen på de pågældende områder kan gennemføres i god tid.

I forbindelse med spørgsmålet om optagelse af bestilling på bøger ved henvendelse i hjemmene, hvad udvalget ikke mener bør forbydes, har man drøftet betimeligheden af en frigørelsesregel eller en såkaldt „fortrydelsesparagraf“. Socialdemokratiet har megen sympati for en sådan bestemmelse, men da den ikke hører hjemme i næringslovgivningen, kunne udvalget ikke tage endelig stilling hertil. Seriose bogforlag ville formentlig ikke have haft noget at indvende imod en sådan bestemmelse.

Ud over dernæst at nævne, at udvalget heller ikke kan tilslutte sig hr. Adolph Sørensens ændringsforslag om indførelse af en obligatorisk mesterprøve, bør det nævnes, at de specielle næringsretlige forhold og vilkår i den nordlige del af riget,

[Axel Ivan Pedersen.]

i Grønland, har nødvendiggjort, at der gennemføres særlige bestemmelser om ved kongelig anordning at lade loven træde i stedet for erhældende bestemmelser om udøvelse af erhverv i Grønland.

Lovforslagene om garantier til finansieringsinstitutter inden for detailhandelen og om ændringer i beværterloven giver ikke anledning til mange bemærkninger. De stillede ændringsforslag taler for sig selv. Der mangler dog et enkelt ændringsforslag til beværterlovsforslaget, gående ud på, at lovens ikrafttræden fastsættes til et senere tidspunkt, formentlig til tidspunktet for næringslovens ikrafttræden. I hvert fald kan bestemmelsen i lovsforslaget om, at loven træder i kraft den 1. april 1966, ikke anvendes. Om vi skal stille ændringsforslag uden for betænkningen eller vi i en tillægsbetænkning skal stille et sådant ændringsforslag, bør afklares senere.

Måske bør det tilføjes, at udvalget i øvrigt meget indgående har drøftet beværterloven og beværterlovgivning i det hele taget, og der har da også været flere ønsker fremme om visse ændringer. Da handelsministeren imidlertid har bebudet, at han senere vil fremsætte forslag til en gennemgribende ændring af beværterlovgivningen, har man ment at burde afvente sådanne lovforslag.

De fire lovforslag om statsautoriserede vejere og målere, om ejendomsmæglere, om dispachører og om translatører og tolke giver heller ikke anledning til mange bemærkninger. De få ændringsforslag går — med en enkelt undtagelse — ud på, at ikrafttrædelsesdagen fastsættes ligesom ved selve næringsloven til den 1. januar 1967 i stedet for, som foreslået i disse forslag, den 1. oktober 1966. Disse ændrede ikrafttrædelsesdatoer er fastsat bl. a. under hensyn til det store arbejde, som må forestå i handelsministeriet med udarbejdelse af cirkulærer m. v. og i det hele taget med at føre denne lovgivning ud i livet.

Jeg kan således på socialdemokratiets vegne anbefale at stemme for samtlige af handelsministeren stillede ændringsforslag og stemme imod det af fru. Gunhild Due og de af hr. Adolph Sørensen stillede ændringsforslag — det er dem, der i betænkningen vedrørende næringslovsforslaget op-

træder under numrene 1, 3 og 4 — og dernæst at stemme for lovforslagenes overgang til tredje behandling.

Jens Peter Jensen (*Sorø amt*): Jeg skal gøre nogle få bemærkninger om de tre første lovforslag, nemlig forslag til lov om næringslov, forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter inden for detailhandelen og forslag til lov om ændringer i beværterloven.

Allerede ved lovforslagenes første behandling gav jeg på venstres vegne udtryk for, at vi havde megen sympati for den forestående liberalisering og ajourføring af denne lovgivning, således som der her var givet udtryk for. Da der yderligere under det indgående udvalgsarbejde, der har været, er vist imødekommenhed over for en række af de synspunkter, som venstre har ført frem, kan jeg her ved anden behandling anbefale, at man stemmer for de af den højtærede handelsminister stillede ændringsforslag, som udvalget eller et flertal har tiltrådt. Derimod må jeg anbefale, at man stemmer imod de af henholdsvis det ærede medlem fru. Gunhild Due og det ærede medlem hr. Adolph Sørensen stillede ændringsforslag.

Det forslag til ny næringslov, som nu foreligger, vil utvivlsomt virke med til at skabe større effektivitet i de dele af dansk erhvervsliv, som denne lovgivning omfatter. Der er også taget hensyn til de forhold, der kan tænkes at blive aktuelle, hvis Danmark indtræder i fællesmarkedet.

Den danske detailhandel vil under den nye lovgivning få andre konkurrenceforhold end før. Den nye lovgivning bryder jo med det gamle centrale princip: enbutikssystemet. Jeg tror, at dette er sagligt rigtigt, men vil tilføje, at venstre gerne havde set, at lovens virkning på dette felt var blevet udsat til 1971, således at detailhandelen havde fået lidt bedre tid til at indstille sig på de nye konkurrenceforhold. Den højtærede handelsminister, såvel som udvalgets flertal, har ikke været imødekommende over for os på dette punkt; derfor er der en anden side af denne sag, som jeg vil give en særlig understregning, og det er, at så må regeringen på anden måde prøve på at fremme detailhandelens muligheder for at vænne sig til de nye konkurrence-

[Jens Peter Jensen (Sorø amt).]

forhold; jeg tænker her specielt på nødvendigheden af, at man ophæver de byggestrøktioner, som er en hindring for, at detailhandelen kan få moderniseret sine butikker, sådan at de kan passe ind i det nye konkurrencemønster. Vi har jo i udvalget haft en samtale med den højtærede boligminister om denne sag uden at få konkrete løfter af den højtærede minister, men jeg vil gerne her understrege betydningen af nu at skride til en afvikling af disse restriktioner. Venstre er tilfreds med, at det er lykkedes at nå til enighed om afskaffelse af næringsbrev for handel, håndværk og industri, for vognmænd, speditører o.s.v. fra 1. januar 1970. Vi har den opfattelse, at det nok vil medføre en administrativ forenkling og besparelse.

Om forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter skal jeg kun sige, at det jo er hensigten med denne lovgivning, at den detailhandel, som i særlig grad får nye konkurrencevilkår, skal nyde godt af dette, og derfor må man i administrationen af denne lovgivning tage hensyn dertil.

Vedrørende lovforslaget om ændringer i beværterloven har jeg ingen bemærkninger; det kan vi tiltræde med de ændringer, der er foreslået.

Jeg har tidligere i det høje ting givet udtryk for, at erhvervslovgivning så vidt muligt bør hvile på en bred politisk tilslutning, og jeg er derfor glad for, at den vigtige lovgivning, som her er til anden behandling, har udsigt til at få en meget bred tilslutning i det høje ting.

Endelig har jeg lyst til at gøre en lidt mere politisk betonet bemærkning. Det er jo næsten blevet parlamentarisk mode at føre samtaler, og at dette uanset resultaterne helst skal ske under den størst mulige påvirkning af offentligheden. Flere af disse samtaler er jo ikke nær så interessante, som de bliver gjort til, men jeg vil dog gerne sige, at der i denne folketingsssamling har været mange samtaler, megen levende kontakt imellem de liberale partier, og vi har oplevet, at de har kunnet tale sig til rette om fælles standpunkter, således at vi på en lang række vigtige lovgivningsområder har kunnet øve afgørende indflydelse. Der er altså et solidt og tillidsfuldt samarbejde på de rent saglige om-

råder — og det synes jeg egentlig også offentligheden skal vide.

Ib Thyregod: Jeg vil gerne på mit partis vegne gøre nogle ganske få bemærkninger om de fire lovforslag, som yderligere er til anden behandling her.

Jeg kan på venstres vegne anbefale samtlige lovforslag med de nu foreslåede ændringer til vedtagelse. Jeg har ingen bemærkninger vedrørende forslagene om de statsautoriserede vejere og målere, om dis-pachørerne og om translatører og tolke.

Hvad angår forslag til lov om ejendoms-mæglere, vil jeg gerne bemærke, at vi, hvis lovforslaget vedtages, fortsat både vil have ejendomsmæglere og ejendomshandlere, som begge har mulighed for at optræde som mellem-mænd ved salg og køb af fast ejendom. Jeg tror, det er rigtigt, at man stadig har denne gruppering, stadig har begge disse muligheder; også for dem, som betjener sig af denne bistand, vil det være bedst, at der er disse to grupper, som kan påtage sig denne opgave. Jeg tror dog også, det må være naturligt, at man forbedrer den eksisterende uddannelse for ejendoms-mæglere, og jeg vil gerne tilslutte mig det ønske, som er fremkommet fra Ejendoms-mæglerforeningen, om, at der som led i ejendoms-mæglerprøven skal være en forud-gående praktisk uddannelse som betingelse for beskikkelse som ejendoms-mægler. Der er i lovforslaget åbnet mulighed for, at handelsministeren kan fastsætte bestem-melser herom, og jeg henstiller til ministe-ren, at han fastsætter bestemmelser om en sådan praktisk uddannelse for ejendoms-mæglere, inden de får beskikkelse.

Jeg vil også nævne en anden bestemmelse, nemlig lovforslagets § 6. Denne siger, at handelsministeren kan fastsætte nærmere regler for ejendoms-mægleres virksomhed og herunder bestemme, at visse erhverv og stillinger ikke kan forenes med hvervet som ejendoms-mægler. Jeg tænker her på de problemer, som har foreligget, og som har været nævnt over for udvalget, når statsligt og kommunalt ansatte tjeneste-mænd fungerer som ejendoms-mæglere. Det særlige udvalg vedrørende mæglere har jo været inde på tanken om helt at forbyde, at statstjenestemænd og kommunale tjene-stemænd skulle kunne få beskikkelse som

[Ib Thyregod.]

ejendomsmæglere, og i og for sig taler en hel del for et sådant forbud.

Ministeren har heroverfor i udvalget anført, at der er en række embedsmænd, hvis stillinger er af en sådan karakter, at de ikke herigennem kan få noget som helst kendskab til spørgsmål om fast ejendom, som behandles i kommunens eller statens sager, og derfor er der ikke de samme betænkeligheder i disse tilfælde. Jeg henstiller, at man eventuelt gennem tjenestemandsgivningen eller ved regler fastsat af handelsministeren finder en afgrænsning, således at man undgår de interessekonflikter, som ellers ville komme til at foreligge, når tjenestemænd, som i kommunal eller statslig tjeneste har med fast ejendom at gøre, tillige skal kunne optræde som ejendomsmæglere, og jeg tænker også her på den særlige viden, de i disse tilfælde måtte have.

I det hele taget er der noget uheldigt ved, at statstjenestemænd og kommunale embedsmænd har stillinger hos private, som under en eller anden sag kan få med den offentlige forvaltning at gøre; det er et spørgsmål, som for så vidt rækker ud over ejendomsmæglerlovforslagets § 6; men jeg henstiller altså til handelsministeren at tage spørgsmålet om at fastsætte sådanne regler op til overvejelse.

I øvrigt kan jeg som allerede nævnt anbefale de fire lovforslag til vedtagelse.

Weikop: Det er nægtelig ikke så ligetil både at affatte og gennemføre en ændret næringslov, og vejen har jo også været lang, og opfattelserne og interesserne må selvfølgelig være forskellige. At skabe enighed eller så godt som fuld politisk enighed er vel ikke nogen bedrift, men jeg er enig med det ærede medlem hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) i, at det er et godt politisk mål at opnå enighed om en vigtig lovgivning, og næringsloven er jo for hele næringslivet en meget vigtig lov.

Når det lykkedes, skyldes det, at der blev ført rimelige og fornuftige forhandlinger partierne imellem. Man har bøjet sig mod hinanden, og udvalgsformanden, fru Lis Groes, gjorde også sit til, at der i dag kan foreligge en så godt som enig udvalgsbetænkning.

Næringslovsforslaget indebærer to væsentlige ting: større frihed og større lighed. Friheden fører til større konkurrence, man kan vel sige ligefrem kamp, hvor vel også den svage bukker under i kampen; men kampen vil nægtelig ikke altid være lige. Store, kapitalstærke foretagender, såvel indenlandske som udenlandske, vil i kraft af kapitalen kunne knuse den kapitalsvage. Det er vilkårene, og det bliver vilkårene. Den frie kapitalbevægelse over grænserne, som handelsministeren talte om forleden ved en bestemt lejlighed, kommer vi ikke uden om, og det vil heller ikke gøre konkurrencen mindre.

Alt dette åbner dette næringslovsforslag adgang til, og man må jo håbe på, at kampen om forbrugerne fører til det tilsigtede resultat. Men én ting forekommer det mig må stå klart: under den kamp må alle øvrige restriktioner, bortset fra beskyttelse mod monopols overgreb, blive overflødige. Friheden kan blive dyr for mange, men friheden bør ikke stækkes af indgreb, der hører en svunden tid til. Friheden har sin pris, og den må man betale. Her er der tale om et enten-eller og ikke et både-og. Handelsfrihed og restriktioner med tilhørende statskontrol er som ild til vand.

Ligheden, som jeg omtalte før, er vel ikke en talemåde, men noget, man mener noget alvorligt med. Når mand og hustru efter forslaget begge kan få næringsbrev, hvor tidligere kun den ene ægtefælle kunne få det, er ligheden sket fyldest.

En afgørende lighed er dog endnu ikke tilvejebragt inden for handelen, nemlig lighed på det skattemæssige område. Det ville have været nærliggende og forekommer mig også saglig forsvarligt, om man ud fra næringslovsforslagets lighedsprincip havde sagt: ingen næringslov, uden at der samtidig er tilvejebragt skattemæssig lighed. Mit parti gjorde det ikke til en betingelse ud fra den betragtning, at regering og folketing med dette næringslovsforslags gennemførelse må føle sig forpligtet til snarest at få tilvejebragt skattemæssig lighed for de forskellige grene af erhvervsvirksomheder, og jeg er temmelig sikker på, at den nuværende handelsminister, der vel, må man sige, mere end nogen anden er lighedens forkæmper, føler sig forpligtet til inden for regeringen at søge at få skattemæssig lighed

[Weikop.]
tilvejebragt hurtigst muligt, så der virkelig bliver tale om lighed.

Det har fra alle sider været helt klart, at der måtte en tilpasningsperiode til, men som det ærede medlem hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) sagde, har der været en noget forskellig vurdering af længden. Vi mente — i øvrigt ligesom hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) — den burde være 5 år, som jeg mener det oprindeligt var forudset, og derfor ønskede vi, at bestemmelsen om adgang til at have flere butikker først skulle træde i kraft i 1971. Når vi har fra-veget dette standpunkt, skyldes det ønsket om en enig indstilling, og ganske særligt at finansieringsinstitutterne jo kan begynde deres virksomhed umiddelbart efter lovens ikrafttræden.

Jeg tror ikke, der vil være nogen særlig grund til for mig at komme nærmere ind på lovforslagets enkeltheder, de har jo været drøftet to gange i tinget, men jeg tror nok, jeg lige vil hæfte mig ved ændringsforslaget om næringsbrevets afskaffelse eller afløsning af en anmeldelsespligt i 1970.

Så snart man søger at forenkle en administration og rører ved det bestående, opstår der altid en række betænkeligheder også af administrativ art. Det ville, forekommer det mig, være en falliterklæring, dersom handelsministeren ikke formåede i løbet af godt 3 år at få det administrative bragt i orden. Jeg må måske sige, at ministeren indså det, og der blev opnået enighed om næringsbrevets afskaffelse. Vel er dette kun en lille administrativ lettelse, men lidt har jo også ret, og jeg tror, at dette lille eksempel er til efterfølgelse.

Hvad angår lovforslaget om garantier til finansieringsinstitutter inden for detailhandelen, skal jeg anbefale det stillede ændringsforslag, der fjerner den begrænsning, der var tale om, når der stod, at långivning var bestemt af befolkningsudviklingen. Det er åbenbart, at befolkningsudviklingen ikke kan være afgørende, men udviklingen inden for ehvervslivet; det kan jo meget vel tænkes, at befolkningen kan være i tilbagegang, medens der i den pågældende by eller bydel kan udvikle sig et omfattende indkøbscenter.

Lovforslaget om ændringer i beværterloven er der også enighed om, men jeg skal

ikke lægge skjul på — jeg har sagt det tidligere — at de lapperier, der hidtil er foretaget og nu er foreslået, og som jeg i øvrigt er enig i, er jeg i virkeligheden ikke tilhænger af. Når vi også er gået med hertil, er det altså, fordi vi håber at se et beværterlovsforslag, hvor ligheden bliver fremherskende fremfor det dispensationssystem, der i virkeligheden præger den nugældende lov.

Det er jo sagt — handelsministeren har også sagt det — at man i ministeriet beskæftiger sig stærkt med en ny beværterlov, og det kan vi naturligvis kun være glad for. Men kan vi nu ikke blive fri for kommissioner og store tykke bøger og kommissionsbetænkninger og andre tidkrævende foranstaltninger, der giver et stort arbejde både for administrationen og for erhvervene? Kunne handelsministeren ikke ganske simpelt producere et forslag og inden fremsættelsen tage en forhandling med de interesserede organisationer — rundbordskonferencer er jo meget moderne nu i tiden, det behøver jeg ikke at anvise — altså tage nogle forhandlinger og derefter fremsætte et lovforslag i tinget? Jeg tror, det ville virke befriende, om man i en rationaliseringstid kunne bryde med gamle vaner. At et folketingsudvalg i givet fald ville få lidt mere arbejde med henvendelser, gør ikke så meget, bare der kommer noget mere fart i tingene. Sådan ser jeg på det.

Begge ændringsforslagene til beværterlovsforslaget går ud på udvidelse af adgangen til dispensation, det ene for så vidt angår stormagasiner, det andet for så vidt angår marketenderier.

Den formulering, som forslaget om stormagasiner nu har fået, giver en klarere af-fattelse. Hvad ordet „lignende“, som der oprindeligt stod, og som stod alene, egentlig dækkede, var sikkert svært at fortolke. Men nu er det klart, at dispensationer, der giver adgang til at drive beværtervirksomhed i lokaler, hvorfra der drives anden næring, bl. a. beror på, at forretningen har størrelse og varesortiment som et stormagasin. Det er jo så svært at bedømme, også for en minister, hvornår der kan dispenseres, men den formulering, der nu foreslås, vil gøre det noget lettere for en minister at sige nej, når de angivne forudsætninger ikke er opfyldt.

[Weikop.]

Vi for vort vedkommende måtte nære betænkkelighed ved at give marketenderier tilladelse til efter lukketid at servere mad og drikke, men under hensyn til den skarpe begrænsning, der ligger i lovforslagets bemærkninger, og under hensyn til, at der ligesom i marketenderiernes normale åbningstid — det er jo det, ændringsforslaget går ud på — ikke må serveres andre stærke drikke end øl, er vi også gået med til dette ændringsforslag.

Ændringsforslagene nr. 3 og 4 til næringslovsforslaget, der er stillet af hr. Adolph Sørensen, og som angår mesterlære, er der forskellige opfattelser af inden for den konservative gruppe, som der i øvrigt også har været det i næringslovskommissionen.

Fru Gunhild Dues ændringsforslag under nr. 1 om forbud mod at optage bestillinger på bøger ved dørene anbefaler jeg at stemme imod ud fra de overvejelser og drøftelser, som vi har haft i udvalget. Men jeg vil dog gerne føje til, at fru Gunhild Dues forslag måske kan føre til, at man i fremtiden — for at kunne bevare retten til salg af bøger ved dørene — tager alvorligt fat på at instruere bogsælgerne om, at salget må foregå på en sådan måde, at det kan hindre de mindre heldige forhold, som jeg er næsten sikker på at fru Gunhild Due både vil omtale og dokumentere, når hun får ordet.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale at stemme for de af udvalget eller flertallet tiltrådte ændringsforslag og at stemme imod mindretallets ændringsforslag.

Til slut må jeg sige, at hr. Jørgen Jensen er ordfører for vort parti vedrørende de på dagsordenen under punkterne 10-13 opførte sager.

Jørgen Jensen: Jeg har ikke meget at tilføje vedrørende lovforslagene om statsautoriserede vejere og målere, om ejendomsrådgivere, om dispachører samt om translatører og tolke. Det fremgår af betænkningen, at et enigt udvalg indstiller disse lovforslag til vedtagelse med meget få ændringer, som udvalget har tiltrådt.

Et af ændringsforslagene vedrører forslag til lov om statsautoriserede vejere og målere. Udvalget har ment, at det var rigtigt at skyde den skala for afgiftserlæggelse, som

var fastsat i lovforslaget, ud og nøjes med en bestemmelse om, at handelsministeren kan fastsætte de nærmere regler for afgifternes størrelse. Man kan se det som et lille tegn på den uheldige udvikling, vi er undergivet herhjemme, at priser ikke er noget stabilt, men noget, som man desværre ofte må mene vil stige. Derfor synes vi, at det var rimeligere, at der blev en større frihed til at fastsætte afgifterne; men jeg forudsætter, at handelsministeren vil fastsætte disse afgifter på en sådan måde, at de i begyndelsen stort set har samme højde som oprindeligt bestemt i lovforslaget. Det er jo ikke meningen, at der her skal indføres en ny voldsom beskatning.

Foreningen af statsautoriserede Vejere og Målere har over for udvalget fremsat ønske om at komme til at råde over et par hundrede tusinde kroner af de midler, som ligger i den hidtidige fond, dels til ydelse af økonomisk støtte i særlige trangstiftede, dels til løsning af faglige opgaver. Af betænkningen konstaterer man, at det er hensigten, at disse understøttelsesformål fortsat skal varetages på den måde, som som det hidtil er sket, og denne udtalelse er vi tilfreds med. Med hensyn til de faglige formål er vi meget tilbage for at stille specielle midler til rådighed og henviser til, at hvis der er brug for sådanne, bør de skaffes ad normal bevillingsvej.

Jeg har kun siddet i det udvalg, der har haft i alt 6 speciallove til behandling. Jeg synes, at arbejdet har været godt og grundigt, og jeg har med glæde set, at en række af interesserede organisationer har henvendt sig til udvalget og forelagt deres synspunkter. Alt i alt synes jeg, der er kommet et godt resultat ud af det snart mangeårige arbejde, som er udført omkring næringsloven og dens talrige bestemmelser. Jeg synes, det er godt, at disse specielle love udskilles fra hovednæringsloven.

Med disse få bemærkninger kan jeg anbefale såvel de stillede ændringsforslag som selve lovforslagene til vedtagelse.

Svend Haugaard: Da hr. A. C. Normann måtte af sted til et byrådsmøde, har jeg lige fået overladt på hans og gruppens vegne at knytte bemærkninger til næringslovsforslaget og i øvrigt de lovforslag, der her behandles under ét.

[Svend Haugaard.]

Vi glæder os i mit parti over, at det er lykkedes stort set at opnå enighed mellem de fem partier i udvalget både om næringslovsforslaget og de seks ledsageforslag, som udvalgene har besluttet at søge fremmet i dette folketingsår.

Med hensyn til de to lovforslag, hvis behandling er udskudt, lovforslagene vedrørende statsautoriserede revisorer og vedrørende skibsmæglere og varemæglere, har der vist sig en række problemer, hvis behandling kræver mere tid. Således er det ikke lykkedes for udvalget at finde frem til en udformning af revisorloven, der giver den store, uundværlige og såre nyttige gruppe af ikke-autoriserede revisorer en rimelig placering, samtidig med at den afgrænser på rimelig måde for de statsautoriserede revisorers vedkommende. Der mangler en god idé både til virkeområde og til benævnelse, men den finder ministeren måske i sommerferien.

Det er bemærkelsesværdigt, at det er under en socialdemokratisk handelsminister, at næringslovsændringens hovedpræg er en virkelig omfattende liberalisering. Der er grund til at takke ministeren for hans smidighed over for andres tanker og hans mod til at gå med til ændringer af betydelig rækkevidde. Men så må det for objektivitetens skyld tilføjes, at ministeren har haft god hjælp hertil af andre partiers erhvervsinteresserede medlemmer.

Det vigtigste er vel den gældende § 26s og dermed enbutikssystemets bortfald og i sammenhæng dermed lovforslaget om garantier for finansieringsinstitutterne for detailhandelen. Vi har i det radikale venstre lagt stærkt vægt på denne lovgivning, fordi det er ganske klart, at bortfald af forbuddet mod, at en virksomhed har flere butikker i samme kommune, udsætter mange almindelige detailforretninger, som udmærket kan opretholdes med fordel, hvis de blot kan klare en rationalisering i en overgangsperiode, for store midlertidige vanskeligheder. Og kommer vi ind i fællesmarkedet, eventuelt allerede førend enbutikssystemet bliver effektivt, forstærkes sandsynligvis konkurrencen så meget udefra, at vi alle må ønske, at danske detailhandlere til den tid står stærkest muligt rustet til konkurrencen.

Mit partis ordfører, hr. A. C. Normann, udtalte sig om dette vigtige finansierings-spørgsmål ved den første behandling. Jeg skal tillade mig at citere fra Folketings-tidende 1964-65 sp. 5241:

„Det hedder i fremsættelsen om den foreslåede forbedring af finansieringsmulighederne, at der især er tænkt på områder, hvor konkurrenceforholdene berøres af den foreslåede ændring i næringslovens § 26, men nogen rettesnor er der derudover ikke givet. Dette kan enten læses som et ønske om støtte til opretholdelse af mange butikker, ejet af samme person eller selskab, eller som et ønske om at komme de detailhandlere, som efter 1970, når den nye bestemmelse gælder, kommer ud for en skærpet konkurrence fra de store sammenslutninger, eventuelt med udenlandsk økonomisk baggrund, til hjælp med rationalisering og butiksforbedringer. Er den første form for strukturændring med i tankerne, vil det føles meget hårdt af de mindre handlende, af hvilke de fleste jo ikke kan udvide eller væsentligt rationalisere, at man ikke blot giver frit løb for butikskæde- og storhandel, men yderligere hjælper disse med finansiering.“

Jeg håber, at loven vil blive administreret således, at man, indtil erfaringerne er indvundet, giver almindelige handlende — i modsætning til de store firmaer — prioritet ved anvendelsen af garantibeløbet. Jeg er på ingen måde imod de store firmaer, men de har nu lettest ved at låne på anden måde.

Jeg tænker dernæst naturligvis med ganske særlig tilfredshed på, at det er lykkedes at komme frem til en afskaffelse af hele næringsbrevssystemet, hvad hr. A. C. Normann ventilerede ved første behandling, og hvad jeg selv på det radikale venstres vegne stillede forslag om i udvalget. Siden den tid er der ført mange drøftelser af dette liberaliserende forslag, og mange formuleringer har været overvejet. Jeg føler mig overbevist om, at handelsministeren aldrig vil få nogen anledning til at fortryde, at han gik med til ikke at fordre næringsadkomst af andre end de få grupper, der jo nu — med et par undtagelser, der let kan klares på anden måde — får deres forhold fastlagt i andre love end selve næringsloven.

[Svend Haugaard.]

Næringsbrevets to hovedbegrundelser: forbuddet mod flere butikker i samme kommune og de mange særlige næringer, der må have en særlig adkomst, f. eks. revisor-, mægler- og dispachørnæringer, er jo nu taget ud af selve næringsloven. Derefter er det logisk at lade næringsbrevet falde til lettelse både for erhvervene og for administrationen.

De øvrige ændringer er knap så betydningsfulde undtagen naturligvis for de kredse, som de hver for sig omfatter. Vi kan slutte os til de ændringsforslag, som handelsministeren har stillet, og flertallet i mit parti kan anbefale at stemme imod de af fru Gunhild Due og af hr. Adolph Sørensen stillede ændringsforslag. Jeg må dog tilføje på egne vegne i anledning af det ændringsforslag, fru Gunhild Due har stillet til § 11, og hvori der foreslås, at ordene „på bøger“ udgår, at jeg personlig i mit skolearbejde har set så mange praktiske eksempler på unge, som har ladet sig overtale af meget smarte og meget pågående agenter, og det har vist sig, at disse unge bagefter meget bittert har fortrudt deres underskrift. Jeg erkender, at det måske er lidt voldsomt, som fru Gunhild Due har foreslået, helt at forbyde omløb med bøger. Jeg er absolut tilhænger af den fortrydelsesparagraf, der allerede har været omtalt her, men jeg mener, at det med min stilling her vil være rigtigst, at jeg undlader at stemme for fru Gunhild Dues ændringsforslag, men altså heller ikke stemmer imod.

Vi er i det radikale venstre også tilfreds med, at udvalget er gået med til at tillade, at den ambulante fiskehandel må sælge fiskehermetik.

Hvad de såkaldte små næringslove angår, tror jeg, de har fået en tilfredsstillende affattelse. Det samme gælder beværterloven efter de to ændringsforslag, ministeren har stillet. Men i øvrigt kommer beværterloven jo snart til mere omfattende revision, hvad der sikkert også er tiltrængt.

Med disse ord skal jeg på det radikale venstres vegne anbefale lovforslagene.

Gunhild Due: Jeg skal anbefale at stemme for de af ministeren stillede ændringsforslag og imod hr. Adolph Sørensens ændringsforslag. Jeg vil dog sige, at det er med en vis undren og beklagelse, jeg ser, at ministeren i sidste øjeblik har bøjet sig for kravet fra de borgerlige partier om afskaffelse af næringsbrevene, efter at vi i udvalget har brugt adskillig tid på at drøfte problemet, og efter at ministeren så længe og ihærdigt har stået fast på, at der skulle nedsættes et udvalg til at gennemarbejde spørgsmålet om næringsbrevene. Jeg mener, at ministerens oprindelige tilsagn var det sagligt mest forsvarelige; men det er jo i øvrigt svært for lægmand at gennemskue, hvor stor eller lille betydning næringsbrevene har, og hvor stor en administrativ lettelse en anmeldelsespligt i stedet for vil give. Men når ministeren har fundet det forsvarligt at gå ind for en ophævelse allerede nu, skal vi ikke gå imod.

Angående det af mig stillede ændringsforslag skal jeg spare tinget for eksempler, selv om jeg godt kunne være kommet med overordentlig mange. Det drejer sig jo om forbud mod salg af bøger ved dørene. Det er rigtigt, at vi har drøftet det i udvalget, og det har medført, at man andetsteds har taget det spørgsmål op, om køberen i løbet af en kortere tidsfrist skulle kunne træde tilbage fra en skriftlig aftale. Jeg har nu ikke megen tro til, at det bliver muligt at indføre sådanne bestemmelser, og skal derfor anbefale, at man helt bringer dette bogsalg ved dørene til ophør ved at stemme for mit ændringsforslag under nr. 1.

Man argumenterer imod mit ændringsforslag bl. a. ved at tale om „barnepigensystem“. For det første imponerer det ikke mig, at folketingsmedlemmer kan undvære barnepiger, for de fleste MF'er har jo nydt det privilegium at få en uddannelse og er således bedre rustet til at stå imod agen-

[Gunhild Due.]

ternes salgspres. For det andet er det jo ikke os eller vore ligestillede, der bliver hjemsogt af agenter. De opsøger naturligt nok de steder, hvor modstandskraften forventes at være mindst, nemlig ældre mennesker, der let lader sig forvirre, eller unge og uerfarne samt folk med små indtægter, hvor modstandskraften i forvejen er nedbrudt. Man hævder dernæst, at dørsalget har kulturel betydning. Jeg vil mene, det er direkte modsat, idet mange af de værker, der sælges på den måde, er af tvivlsom værdi, og har folk købt et sådant værk, som de skal betale af på i et par år, må det nærmest virke bogkøbsafskrækkende og ikke spor folkeoplysningsagtigt, sådan som der har stået i en af de henvendelser, vi har fået. Det er ikke folkeoplysning at prække folk dyre kogebøger på eller seksualværker eller lignende. Folkeoplysning består i at lære folk at gå ind i en rigtig boghandel eller på et bibliotek. At salget af disse værker måske sætter forlaget i stand til at udgive lodligere ting for et mere kræsent publikum, gør ikke sagen bedre i mine øjne. Det problem må der findes andre løsninger på. Det kan ikke være rimeligt, at de svage grupper, der oftest falder for agenternes talefom, skal betale for et mere købedygtigt og veluddannet publikums kulturelle behov.

Selv om man argumenterer mod mit ændringsforslag med alle mulige og umulige grunde, rokker det ikke ved den kendsgerning, at hvis man stemmer imod det, stemmer man for de velbegavede og veluddannede imod de mindre veludrustede; så stemmer man simpelt hen for de stærke imod de svage, og det gives der i virkeligheden ikke rigtig nogen undskyldning for.

Johan Asmussen: Da jeg i sin tid, i maj 1965, forberedte mig til den forrige førstebehandling af hele næringslovskomplekset, var der sælig én ting, jeg besluttede mig til; det var at benytte lejligheden til at gå kraftigt ind for, at man skulle overveje helt at stryge næringsbrevet og alt det papirkineseri og administrationsbesvær, som er knyttet til det. Det gjorde jeg med den vending, at jeg syntes, man skulle viske tavlen ren og overveje fra bunden, om næringsbrevet var nødvendigt. Forinden

havde jeg med glæde noteret, at hr. A. C. Normann forsigtigt havde bevæget sig i samme retning og antydte det, han kaldte en kættersk tanke: om man måske kunne undvære næringsbrevet. Jeg skal ikke nægte, at det var med virkelig tilfredsstillelse, jeg efter den tid konstaterede, at først og fremmest hr. A. C. Normann i taler uden for tinget, og også da lovforslaget blev gennemført i tinget i oktober 1965, med større mod og dristighed kastede sig ud i det; han tigligere havde opfattet som kætteri.

Den dristighed har under udvalgsbehandlingen forplantet sig til de øvrige partier, og vi står altså nu med et ændringsforslag, der går ud på, at man skal stryge næringsbrevet og gå over til en registreringsordning i løbet af relativt få år. Jeg kan kun hilse den udvikling med tilfredshed; jeg tror, det vil vise sig at blive en administrativ forenkling og i det hele taget en forenkling til glæde for overordentlig mange. Vi kan derfor tiltræde allerførst det pågældende ændringsforslag. I øvrigt kan vi tiltræde de andre ændringsforslag, som handelsministeren har stillet, og som er tiltrådt af udvalget eller dets flertal.

Fru Gunhild Dues ændringsforslag angående salg af bøger ved dørene kan vi ikke tiltræde. Jeg har allerede ved første behandling anført nogle argumenter herimod, og jeg skal ikke gentage dem.

Vi har i det hele taget ikke så forfærdelig meget sympati for restriktioner, heller ikke på det område, og derfor kan jeg i grunden ikke rigtig forstå, hvad de stakkels uldhandlere har gjort. Jeg har set i udvalgsbilagene, at der har været udfoldet en del arbejde fra uldhandlernes side, for at de kunne få lov til at vandre om og sælge deres varer i to amter i stedet for som nu ét. Jeg kender ikke meget til netop det specielle område, men jeg kan ikke rigtig forstå, at det skal være nødvendigt med den slags restriktioner; jeg håber, at man om ikke nu så i næste omgang kan fortsætte den liberaliserende linje, som så udmærket har været anlagt, sådan at den også kan blive effektiv på andre områder.

Hvad angår hr. Adolph Sørensens ændringsforslag om mesterbetegnelsen og mesterprøven, vil jeg sige, at vi har grundigt overvejet de argumenter derfor, som fremgår af hele materialet, og vi kan ikke være

[Johan Asmussen.]

uden en vis forståelse for det. Vi kan godt se, der ligger alvor bag, og at der er fremsat argumenter, som man ikke uden videre kan fejle af bordet. Vi har dog fundet, at der er en særlig overbevisende vægt i den argumentation i anden retning, som er kommet til orde fra kommissionens side allerede i kommissionsbetænkningen, særlig for så vidt angår de problemer, som vil rejse sig i en overgangstid, hvor der ville opstå en forskelsbehandling imellem de gamle mestre, som ikke havde behøvet nogen prøve, og de nye, som ikke kunne kalde sig mestre uden at bestå en prøve, så vort resultat er altså blevet, at vi må gå imod disse ændringsforslag.

Jeg må gøre en enkelt bemærkning om problemet torvehandel. Det vil nok føre for vidt virkelig at gå i enkeltheder, selv om dette jo er en andenbehandling, hvor man egentlig havde lov til det. Jeg vil herom sige noget lignende, som jeg før var inde på med hensyn til en bestemmelse i søloven: at der er tale om en fortolkning fra ministerens side. Kommissionens medlemmer har været enige om, at de gældende regler om, at kun her bosatte må handle på torve og kun med danske naturalieprodukter, skulle ændres, således at fremtidig enhver kan handle på torve og også med udenlandske naturalieprodukter. I overensstemmelse med det har man affattet lovforslagets § 14, stk. 1, men det har der været protesteret imod fra Københavns Engros Grønttorv.

Og nu har handelsministeren, ser jeg, også i betænkningen erklæret, at den regel i § 14, stk. 2, der giver kommunalbestyrelsen ret til at bestemme tid og sted og vilkår for sådan torvehandel, skulle kunne benyttes af kommunalbestyrelsen til at give forskrifter om, og eventuelt hvorledes ikke her bosatte må torvehandle, og om og hvorledes udenlandske produkter skal kunne forhandles på torve, herunder også i København. Det vil altså sige, at det skulle afhænge af en særlig tilladelse fra kommunalbestyrelsen, om sådanne personer kan handle på torve, og om udenlandske produkter må forhandles, eller med andre ord: kommunalbestyrelsen skal kunne forbyde det. Jeg mener ikke, at der ligger en sådan hjemmel for kommunalbestyrelsen i lov-

forslagets § 14, stk. 2, som taler om tid, sted og vilkår. De vilkår, der er tale om dér, må være vilkår for dem, der har retten, det må være rent teknisk-administrative ting, man har tænkt på dér. Det kan ikke være sådan, at det skulle indébære ret for kommunalbestyrelsen til at tillade eller forbyde den ene eller den anden personkreds; det må ligge i loven, hvad det er for en personkreds, og hvad det er for vareområder, der er tale om. Det ville i øvrigt stride imod selve ordlyden i stk. 1 og være i strid med bestemmelsens mening, sådan som den fremgår af betænkningen. Den afgrænsning, der kan blive tale om, mener jeg må være et domstolsspørgsmål, og jeg mener derfor ikke, at ministerens fortolkende bemærkninger er rigtige, og jeg mener ikke, de kan være afgørende, og jeg er også her bange for, at det kan give anledning til processuelle stridigheder og fortolkningsvanskeligheder, hvis spørgsmålet bliver rejst i fremtiden.

I øvrigt kan vi altså fuldt ud gå ind for næringslovsforslaget i den skikkelse, som det nu får.

Det samme gælder med hensyn til lovforslaget om finansieringsinstitutter; vi er selvfølgelig enige i den lille ændring, man har fundet frem til.

Endelig i denne afdeling kan vi, hvad angår beværterlovsforslaget, tiltræde de to ændringsforslag om spørgsmålene angående stormagasiner og om marketenderierne i kollektivhuse; det er sikkert en rigtig løsning, man er nået frem til dér. Men i øvrigt forekommer det mig, at det bedste ved dette forslag til beværterlov er ministerens bemærkninger i udvalgsbetænkningen om, at man vil gå i gang med en generel revision af beværterloven med henblik på en tilpasning til nutidens krav og en forenkling af administrationen. Jeg tror, det vil være særdeles tiltrængt. Det er jo en af de mange jungler, vi har, og jeg håber, det vil lykkes inden alt for lang tid at få ryddet op i dem.

De øvrige lovforslag om vejere og målere, ejendomsmæglere, dispachører og translører, skal jeg ikke gøre bemærkninger om. Vi kan som tidligere bebudet tiltræde lovforslagene. Må jeg blot sige en enkelt lille ting med hensyn til dispachørerne; jeg synes, det havde været praktisk, om man havde givet en definition af begrebet dispa-

[Johan Asmussen.]

chørvirksomhed, ligesom man i næringsloven har defineret spedition, auktionholder, vekselerer og ejendomshandler; det er begreber, som jeg tror den almindelige mand har noget lettere ved at forstå end begrebet dispachør; jeg har bemærket, at det i vide kredse, også hvor det kunne undre noget, vækker nogen tvivl, hvad en dispachør egentlig er. Der havde egentlig ikke været noget i vejen for lige at indflette en definition, og jeg vil da henstille, hvis der skal være en fortsat udvalgsbehandling, om man ikke, da nu alt det andet er så smukt og perfekt rent teknisk, kan putte en definition ind af det vanskelige ord.

Knud Hertling: Det er med megen tilfredshed, jeg har konstateret, at der i det udvalg, der har behandlet næringslovsforslaget, har været forståelse for de særlige problemer, vi har i Grønland inden for næringslivet. Disse særlige forhold giver sig udtryk i, at det fortsat er nødvendigt at stille krav om forudgående bopæl i Grønland til folk, der ansøger om næringsbrev. Der er imidlertid adgang til dispensation fra dette krav om forudgående bopæl, og det vil ske ud fra erhvervspolitiske og erhvervsstrukturelle hensyn. Jeg har forstået det på den måde, at man, som man hidtil har gjort det i ministeriet for Grønland, vil bruge den fremgangs måde at spørge de grønlandske myndigheder i de enkelte tilfælde, hvor det drejer sig om ønsker om dispensation fra bopælskravet. Dette udgangspunkt står imidlertid ikke i betænkningen, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at stille handelsministeren et lille spørgsmål, der går ud på, om man i behandlingen af sådanne dispensationsønsker i handelsministeriet vil kontakte Grønlands landsråd eller eventuelt de grønlandske myndigheder, således at der kan være en vis overensstemmelse mellem de afgørelser, der træffes i handelsministeriet, og de forskellige ønsker, man har fra grønlandsk side. Det er muligt, at man kan ordne det lille praktiske problem på den måde, at man laver generelle bestemmelser om dispensationsadgangen; hvis man derimod skal behandle sagerne enkeltvis, ville jeg gerne høre, om man har i sinde at forelægge den

slags spørgsmål for de grønlandske myndigheder.

Adolph Sørensen: Jeg vil gerne indledningsvis takke for den sympatitilkendegivelse; mine ændringsforslag og min indstilling til forslaget til næringslov fik fra soocialdemokratiets ordfører, det ærede medlem hr. Axel Ivan Pedersen, og jeg vil da også gerne takke det ærede medlem hr. Johan Asmussen for den udtrykte forståelse og sympati. H. Johan Asmussen mente at have konstateret, at der lå alvor bag argumenteringen fra Håndværksrådets side, og det er i og for sig en så naturlig ting, at der vel ikke er grund til at understrege det. Men det ærede medlem mente alligevel at måtte tage afstand fra ændringsforslagene med en henvisning til, at de indførte en forskelsbehandling mellem gamle og unge mestre. Dette synspunkt kan jeg ikke være enig i. Det er jo egentlig ganske ejendommeligt, at vi her i det høje ting for ikke så forfærdelig længe siden gennemførte et lovforslag i enighed om autorisation af kloakmestre, og det blev altså her fastslået, at man skulle bestå en prøve af en nogenlunde sværhedsgrad for at få lov til at lægge en stump kloak. Men man kræver ingen som helst form for kvalifikationer eller betingelser for at bygge huset, det store eller lille hus, over den pågældende stump kloak. Der skulle altså efter det ærede medlem hr. Johan Asmussens opfattelse her være tale om en forskelsbehandling, en diskriminering. Det mener jeg ikke at kunne godtage heller.

Mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Weikop, understregede som en meget glædelig ting, at princippet om frihed og lighed nu i højere grad var kommet ind i næringsloven, og det vil jeg da gerne anerkende og erkende. Men der er alligevel en nuancering i opfattelsen hos mit partis ordfører og mig — det er klart kommet til udtryk i det ændringsforslag, jeg har stillet under nr. 3. Se, nu er det jo ikke det samme at sælge chokolade, sukker eller silkestrømper over en disk som at producere ting, der skal stå i hundrede år, og som skal opfylde en lang række sikkerheds- og andre krav, sådan som det gælder for store dele af håndværksområdet. Det er en af grundene til, at jeg mener, at der bør aflægges

[Adolph Sørensen.]

en prøve, for at man kan erhverve mester-
navnet. Der er adskillige hensyn, der taler
herfor.

Ved en gennemførelse af det ændringsfor-
slag, jeg har stillet — det vil jeg gerne have lov
til at understrege — sker der ingen begræns-
ning i etableringsretten; der sker ingen be-
grænsning i oplæringsretten, ingen begræns-
ning i organisationsretten, i konkurrence-
friheden eller konkurrencemulighederne, og
der er ikke tale om bare i den ringeste
udstrækning at indføre et monopol for de
mestre, som består mesterprøven.

Den nugældende bestemmelse for retten
til at føre mesterbetegnelsen bygger jo på
en betænkning fra den kommission, der
arbejdede i årene fra 1921 til 1926. For 40 år
siden var det vel realistisk at mene, at det
var tilstrækkeligt at have en faglig prøve
for at være mester og leder af en håndværks-
virksomhed; men sådan som forholdene har
udviklet sig i de forløbne 40 år, tror jeg,
det er sagligt velunderbygget og berettiget
at sige, at en rent teknisk-faglig svende-
prøve absolut ikke er tilstrækkelig, og jeg
mener virkelig alvorligt, at det er at vil-
føre de unge, når man — eller hvis man —
fra lovgivningsmagtens side meddeler dem,
at en svendeprøve er tilstrækkelig til at
fylde pladsen ud som mester.

På samme måde som den obligatoriske
svendeprøve helt utvivlsomt har været med
til at højne de faglærtes uddannelse og den
arbejdsmæssige kvalitet, vi har grund til
at glæde os over og vel også på de fleste
områder være stolte over, mener jeg —
og det mener håndværkets organisationer —
at en obligatorisk mesterprøve vil være med
til at højne virksomhedsledernes kvalitet
til gavn for hele samfundet.

Det er helt klart med sigte på virkelig nu
at udfylde mesternavnet, at jeg ønsker
dette forslag gennemført, og jeg skal
tillade mig at opfordre det høje tings
medlemmer til at stemme for de af mig
stillede ændringsforslag under nr. 3 og 4.

For så vidt angår min stilling til ændrings-
forslaget under nr. 7, stillet af handels-
ministeren og tiltrådt af et flertal i udvalget,
vil jeg gerne have lov til at sige, at jeg
under udvalgsforhandlingerne stillede et
spørgsmål til den højtærede minister, som
jeg også — efter at betænkningen i og

for sig var udarbejdet — fik et svar på.
Det, der var mine udtrykte betænkeligheder,
var de mulige konsekvenser af at afskaffe
næringsbrevet som sådant for det tilfælde,
at vi blev medlemmer af fællesmarkedet,
af EEC.

Jeg vil gerne henvise til, at det i en
lang række lande, herunder de fleste af
fællesmarkedets, men også i de nordiske
lande, er en betingelse at aflægge mester-
prøve for at kunne drive næring i hånd-
værket. Noget sådant kræver jeg jo ikke
engang i mit ændringsforslag. Det har jeg
allerede understreget. Det svar, som jeg
fik den 9. maj i år, og som jeg takker
ministeren for, bestyrkede mig i mine
betænkeligheder. Det måtte det gøre. Efter
at ministeren har refereret, givet udtryk
for og konkluderet angående de mulige kon-
sekvenser, siges det vedrørende disse over-
gangsbestemmelser, som der er talt om
inden for fællesmarkedsprotokollen, indtil
en harmonisering af medlemslandenes næ-
ringsretlige bestemmelser kan gennemføres,
at det må påregnes, at det under denne
harmoniseringsproces vil kunne blive nød-
vendigt at acceptere forskellige krav og
kontrolforanstaltninger, som ikke er be-
kendt i dansk næringsret, således at næ-
ringsloven i tilfælde af dansk medlemskab
må ændres på ny for at tage hensyn til
denne harmonisering — det ærede medlem
hr. Axel Ivan Pedersen opfordrede jo
også den højtærede minister til at have et
vågent øje med denne mulige udvikling —
og så fortsættes der:

„I det omfang man i denne henseende
vil tage hensyn til muligheden af et
eventuelt dansk medlemskab af EEC,
må dette hensyn nærmest tale for, at
spørgsmålet om en eventuel omlægning af
vor hidtidige næringsbrevsordning (hvortil
man også hidtil med fordel har kunnet
knytte visse kontrolforholdsregler gen-
nem påtegninger om forskellige forhold)
stilles i bero, indtil man får nærmere
kendskab til, hvilke funktioner der under
et fremtidigt harmoniseret næringsret-
ligt system i Europa må knyttes til
medlemslandenes registreringssystemer.“

Jeg lagde mærke til, at det ærede med-
lem hr. Johan Asmussen udtrykte glæde
over, at man i 1970, om ikke andet ind-
træffer inden, lader næringsbrevsordningen

[Adolph Sørensen.]

afløse af en registreringspligt. Jeg gør for den gode ordens skyld opmærksom på — jeg håber uden derved at foregribe begivenhedernes gang — at det pågældende ændringsforslag jo ikke drejer sig om en registreringspligt, men kun om en anmeldelsespligt. Noget sådant anser jeg det altså ikke for tilrådeligt at gå ind for, sådan som forholdene ligger i øjeblikket.

Jeg anbefaler det høje tings medlemmer at stemme for ændringsforslagene nr. 3 og 4.

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Tak for tilslutningen til lovforslagene og til de ændringsforslag, som jeg har stillet til disse. Jeg er helt indforstået med, at der er problemer i de 2 lovforslag, der hører sammen med komplekset, men som udvalget ikke kunne nå at færdigbehandle, og at de derfor muligvis må genfremsættes i det nye folketingsår.

Jeg skal ikke gå ind på alle de enkeltspørgsmål, der er rejst. Der er dog et par enkelte ting, jeg gerne vil omtale, navnlig spørgsmålet om næringsbrevets afskaffelse. Det er jo det spørgsmål, der i stor udstrækning har optaget udvalgets sind og udvalgets tid. Det andet er vi sådan relativt hurtigt blevet enige om. Der har man ikke kæmpet de store slag.

Fru Gunhild Due sagde, at jeg havde stået tappert fast indtil slut. Det vil jeg gerne bekræfte. Jeg havde gerne set, at man havde fulgt den fremgangsmåde med en revisionsbestemmelse, som jeg foreslog, og at vi så i den periode, der gik, skulle finde ud af, hvordan det kunne klares. Jeg har imidlertid måttet bøje mig for flertallet — har også bøjet mig, fordi vi på denne måde kunne nå til enighed i udvalget, det vil sige, at alle partier gik ind for det. Det er nemlig, som det er sagt før i dag, med så vigtigt et lovkompleks af betydning, at der er enighed i folketinget. Jeg kan sige til hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt), at jeg synes, at det er lykkeligt, at der føres sådanne samtaler imellem, som hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) sagde, de liberale partier, navnlig når disse samtaler fører til, at man omtrent tilslutter sig lovforslaget i den skikkelse, hvori jeg har fremsat det.

Jeg vil imidlertid gerne gøre et par kommentarer til næringsbrevets afskaffelse. Socialdemokratiet og regeringen har intet imod en rationalisering på dette felt. Vi har ingen forkærlighed for næringsbrevet bare for næringsbrevets skyld. Man kan imidlertid spørge, om den form, man her har valgt, er en rationalisering. Jeg mener ikke, den form, man i øjeblikket har med næringsbrevene, er besværlig; men kan man finde en enklere form, har vi altså ikke noget imod det. Spørgsmålet er dog også: hvad er anmeldelsespligten? Og hvordan skal den administreres? Det er der ikke givet regler for.

Jeg vil derfor føle det som min pligt så hurtigt som muligt — og jeg vil ikke tro, at det kan vare mere end et års tid — i handelsministeriet at få undersøgt og gennemarbejdet disse forhold, og dér — det vil jeg gerne sige til hr. Adolph Sørensen — vil vi også tage hensyn til det spørgsmål, der er rejst om, hvordan denne anmeldelsespligt kan harmonere med kommende udviklinger inden for markedsplanerne. Når jeg siger, at vi gerne vil gøre det hurtigt, er det, fordi jeg mener, det er nødvendigt, at der bliver helt klarhed over, hvordan det nye system skal virke, inden den nuværende retstilstand med næringsbrevene hører op i 1970. Hvis det bliver nødvendigt — jeg tror, det bliver det, men det kan ikke afgøres nu — med lovændringer, vil jeg altså føle mig forpligtet til at komme med dem så hurtigt som muligt, for at vi kan få afklaret problemerne.

Hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) var inde på det spørgsmål, om man ikke — det havde hans parti og det konservative folkeparti ønsket — burde have ventet med at sætte næringsloven i kraft i al sin magt og vælde til 1971. Jeg er ikke helt sikker på, at det havde været i handelens interesse. Jeg er ikke sikker på det. Man skal huske på, at med den nye næringslovs ikrafttræden pr. 1. januar 1970 bliver forbudet mod enbutikssystemet ophævet, d. v. s. at de næringsdrivende, som i dag kun må have én butik i hver kommune, fremover får ret til at have flere butikker i hver kommune, det, som deres konkurrenter, kædebutikker, brugsforeninger o. s. v., har ret til i dag. Så jeg tror ikke, det er nogen tjeneste, man gør den, som man plejer at

[Handelsministeren.]

sige, lille selvstændige handlende ved at have skubbet det et år ud.

Endelig var der et andet spørgsmål, som hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) omtalte, nemlig byggerestriktionerne. Det er rigtigt, at der både i udvalget og af boligministeren er blevet givet udtryk for de retningslinjer, som regeringen ville følge på dette felt, og det var min opfattelse, at man fra udvalgets side tiltrådte disse retningslinjer. Jeg vil også gerne understrege, at vi jo nys har afsluttet et boligforlig, og at man ikke fra venstres og de konservatives eller fra andre partiers side under dette boligforlig har krævet, at byggerestriktionerne for lagre, butikker og kontorer skulle ophæves.

Hr. Weikop nævnte igen spørgsmålet om beværterloven og spurgte, om ikke jeg kunne være lidt fiks og lade være med at nedsætte en kommission. Jo, det kan jeg, for der er nedsat et lille hurtigt arbejdende udvalg, som jeg regner med kan afgive en beretning i en overskuelig fremtid.

Til hr. Svend Haugaard kan jeg ikke undlade at gøre en lille bemærkning. Han sagde, at det undrede ham, at det var en socialdemokratisk minister, der gennemførte en så liberal lovgivning. Det havde hr. Svend Haugaard såmænd ikke nødig at være så forundret over. Vi havde ønsket, den skulle træde i kraft allerede i 1968; jeg kan også understrege, at det var en socialdemokratisk handelsminister, fru Lis Groes, der nedsatte kommissionen, så der er såmænd ingen grund til at undre sig over det. Men der er måske den forskel på os og dem, der ellers taler om liberalisme, at vi snakker knap så meget om det, men vi udfører det i praksis, og det er jo ikke nogen helt uvæsentlig forskel.

Hr. Knud Hertling spurgte mig i forbindelse med ændringsforslaget om næringslovens ikrafttræden i Grønland, hvorfor der ikke stod noget i betænkningen om, at vi på sædvanlig måde ville høre de respektive myndigheder. Jeg kan på dette direkte spørgsmål fra hr. Knud Hertling sige, at vi efter samme principper som i dag vil høre de respektive myndigheder, både når loven sættes i kraft og når dispensationerne skal gennemføres.

Jeg kan takke for den tilslutning, der er

givet til lovforslagene og ændringsforslagene.

Weikop: Jeg synes blot, at jeg vil gøre den meget korte bemærkning til hr. Johan Asmussen, at jeg i hvert fald ikke er enig med ham i de betragtninger, han har fremsat her vedrørende torvehandelen og virkningerne af den lovændring, der her vil fundet sted. Jeg tror, det vil føre for langt, og det var hr. Johan Asmussen jo også enig i, hvis man skulle komme ind på torvehandelen, både i almindelighed og jeg vil også sige torvehandelen, som den er nu til dags, i særdeleshed, af den simple grund, at den torvehandel — det er netop det, der er henvist til — der finder sted i større byer, København og andre byer, jo slet ikke er at sidestille med det, man i virkeligheden kalder torvehandel. Der er tale om en engroshandel, om jeg så må sige, i nogle bestemte haller, og jeg tror, hr. Johan Asmussen vil give mig ret i, rent bortset fra hvad der står i næringsloven, at hvis en kommune sælger et stort areal, hvor der skal foregå engroshandel, kan kommunen godt uden videre sætte visse betingelser for denne handel. Men jeg skal ikke komme ind på det, bare erklære, at jeg er ikke enig i de synspunkter, som hr. Johan Asmussen har fremsat.

Og så må jeg måske glæde hr. Johan Asmussen ved at sige, at jeg med interesse hørte, at han var fader til, at næringsbrevene nu blev afskaffet, men jeg kan alligevel ikke lade være at oplyse, at næringsbrevenes afskaffelse er noget, som jeg har haft med at gøre i lange tider, og længe inden sagen kom for her i tinget. Man har vist ikke lov til at afsløre, hvad der sker i en kommission, men det har været en hjertesag for mig, som det også har været det for hr. Johan Asmussen.

Johan Asmussen: Hr. Weikop talte om mine synspunkter med hensyn til torvehandelen. Jeg har i og for sig ikke nogen synspunkter med hensyn til torvehandelen, men jeg har nogle synspunkter om, hvordan en lovtekst skal forstås, og når nu hr. Weikop bruger udtrykket: rent bortset fra hvad der står i næringsloven, må jeg dog sige, at jeg synes, det er og bør være en lille

[Johan Asmussen.]

smule vanskeligt at se bort fra, hvad der står i næringsloven i selv samme øjeblik, hvor vi er i færd med at vedtage den. Og når der står i næringslovens § 14, at der ved torvehandel o. s. v. ikke kræves næringsbrev til forhandling af husdyr o. s. v., og når man i kommissionsbetænkningen kan se, at man har drøftet og overvejet en realitetsændring i forhold til den tidligere tilstand, må der være nogen mening i det resultat, man kommer til.

(Kort bemærkning).

Weikøp: Jeg forstår godt, hr. Johan Asmussen taler om en fortolkning, men hvis hr. Johan Asmussen havde hørt efter, hvad jeg havde sagt, ville han sikkert give mig ret. Jeg sagde: hr. Johan Asmussen vil sikkert give mig ret i, at hvis en kommune sælger et stort areal, hvorfra der kan drives engroshandel med torvesager, har en kommune også ret til at fastsætte, under hvilke betingelser der drives handel på dette areal. Det er noget helt andet, og det håber jeg, selv hr. Johan Asmussen vil kunne give mig ret i.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til næringslov.

§§ 1-10

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes med 116 stemmer mod 8; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 11, ændringsforslag nr. 2, § 12, således ændret, og §§ 13-16

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3

forkastedes med 116 stemmer mod 6.

§§ 17-24

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 3.

§§ 25-30 og ændringsforslagene nr. 5 og 6 *vedtoges uden afstemning.*

Ændringsforslag nr. 7

vedtoges med 121 stemmer mod 2.

§ 31, i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 8 og § 32, således ændret, *vedtoges uden afstemning.*

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om garantier til finansieringsinstitutter inden for detailhandelen.

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, og §§ 2-6

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i bevarerloven.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 1, således ændret, og § 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om statsautoriserede vejere og målere.

§§ 1-11, ændringsforslag nr. 1, § 12, således ændret, § 13, ændringsforslag nr. 2, § 14, således ændret, og §§ 15 og 16

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ejendomsmæglere.

§§ 1-7, ændringsforslaget, § 8, således ændret, og § 9

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om dispachører.

§§ 1-14, ændringsforslaget, § 15, således ændret, og § 16

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om translatører og tolke.

§§ 1-8, ændringsforslaget, § 9, således ændret, og § 10

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at de 7 lovforslag går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om handel med brugte genstande samt pantelåner-virksomhed.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 115) findes i tidenden sp. 3682, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 855).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1-19 og dets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om licitation m. v.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 31) findes i tidenden sp. 826, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 997).

Der var stillet 9 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Niels Mørk: Ud over at henvise til den af udvalget afgivne betænkning vil jeg gerne understrege det efter min opfattelse meget betydningsfulde, at de stillede ændringsforslag, som jo er en følge af boligforliget, har samlet alle de udvalgsberettigede partier, og jeg regner da også med, at ændringsforslagene kan opnå tilslutning fra de to ikke-udvalgsberettigede partier her i salen.

Som det fremgår af betænkningen og af ændringsforslagene, bortfalder nu alle udskydningsregler. Ligeledes forbydes aftaler og vedtagelser om forudgående anmeldelser af licitationsbud til de bydendes organisationer. Disse organisationer kan heller ikke pålægge deres medlemmer pligt til at for-